

धोरण : 9

संस्कृत

पाठ : १८

बिलस्य वाणी न कदापि मे श्रुता

स्वाध्याय

प्रश्न 1. अधोलिखितेभ्य विकल्पेभ्यः समुचितम् उत्तरं चिनुत -

(1) कीदृशः सिंहः वने इतः ततः परिभ्रमणम् अकरोत् ?

(क) तृषार्तः

(ख) क्षुधातः

(ग) भयातः

(घ) निगूढः

(2) शृगालस्य नाम किम् आसीत् ?

(क) खरनखरः

(ख) मदोन्मत्तः

(ग) दीर्घपुच्छः

(घ) दधिपुच्छः

(3) शृगालस्य गुहायां कः प्रविष्टः ?

(क) शृगालः

(ख) सिंहः

(ग) गजः

(घ) शशकः

प्रश्न 2. अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां लिखत-

(1) सूर्यास्तसमये सिंहः किम् अपश्यत् ?

➤ सूर्यास्तसमये सिंहः एका महती गुहाम् अपश्यत् ।

(2) शगालः कस्य पदपद्धतिम् अपश्यत् ?

➤ शृगालः सिंहस्य पदपद्धतिम् अपश्यत् ।

(3) शृगालस्य वचनं श्रुत्वा सिंहः किम् अकरोत् ?

➤ शुगालस्य वचनं श्रुत्वा सिंहः सहसा शृगालम् आइयत् ।

(4) बिलस्य वाणी न कदापि मे श्रुता।'- वाक्यं कः वदति ?

➤ 'बिलस्य वाणी न कदापि मे श्रुता।'- वाक्यं शृगाल ।

प्रश्न 3. अधोदत्तानी वाक्यानि घटनाक्रमानुसारं पुनः लिखित -

- 6 (1) शृगालः अपि ततः दूरं पलायमानः इमम् अपठत् ।
- 1 (2) क्षुधार्तः सिंहः किञ्चिदपि आहारं न अलभत ।
- 5 (3) इत्थं विचार्य सिंहः सहसा शृगालस्य आह्वानम् अकरोत् ।
- 3 (4) भो बिल ! भो बिल ! किं न स्मरसि ।
- 2 (5) अतः अत्रैव निगूढो भूत्वा तिष्ठामि ।
- 4 (6) यदि त्वं मां न आह्वयसि तर्हि अहं द्वितीयं बिलं
यास्यामि ।

प्रश्न 4. कृदन्तप्रकारं लिखत-

(1) दृष्ट्वा	- सम्बन्धक भूतकृदन्तम् (त्वान्तम् अव्ययम् वा)
(2) भूत्वा	- सम्बन्धक भूतकृदन्तम् (त्वान्तम् अव्ययम् वा)
(3) विचिन्त्ये	- सम्बन्धक भूतकृदन्तम् (ल्यबन्तम् अध्ययम् वा)
(4) कर्तुम्	- हेत्वार्थ कदन्तम् (तुमन्तम् अव्ययम् वा)
(5) प्रविश्य	- सम्बन्धक भूतकृदन्तम् (ल्यबन्तम् अव्ययम् वा)

प्रश्न 5. स्म-प्रयोगेण क्रियापदानि परिवर्तयत-

- (1) अचिन्तयत् - चिन्तयति स्म
- (2) अगच्छत् - गच्छति स्म
- (3) अपठत् - प्रठति स्म
- (4) अवसत् - वसति स्म

प्रश्न 6.चिम्नलिखितानां पदानां समासप्रकारं लिखत-

(1) सूर्यास्तः	- (सूर्यस्य अस्त)	- षष्ठी तत्पुरुष समासः
(2) पदपद्धतिः	- (पदानां पहितिः)	- षष्ठी तत्पुरुष समायः
(3) भयभीताः	- (भयेन भीताः)	- तृतीया तत्पुरुष समासः
(4) गर्जनप्रतिष्यनिः	- (गर्जन्स्य प्रतिध्वनिः)	- षष्ठी तत्पुरुष समायः

પ્રશ્ન 7. અધોલિખિતાના પ્રશ્નાનામ ઉત્સરાણિ ગુર્જરભાષાયાં લિખત-

(1) સાંજના સમયે ગુફાને જોઈને સિંહો શું વિચાર્યું ?

➤ સાંજના સમયે (સૂર્ય આશ્વમતિ વેળાએ) ગુફાને જોઈને સિંહે વિચાર્યું “ખરેખર આ ગુફામાં રાત્રે કોઈક પ્રાણી આવશે. આથી હું અહીં જ છુપાઈને રહું છું.”

(2) ગુફાના સ્વામી શિયાળે ગુફા આગળ પગલાંની નિશાની
જોઈને શું વિચાર્યું ?

➤ ગુફાના સ્વામી શિયાળે ગુફા આગળ પગલાંની નિશાની
જોઈને વિચાર્યું. "અરે ! હું તો નષ્ટ થયો! સાચે જ આ
ગુફામાં સિંહ હશે એમ હું ધારું છું. તો હું શું કરું ?"

(૩) ગુફાથી દૂર રહીને શિયાળે ગુફાને કઈ શરત યાદ કરાવી ?

➤ ગુફાથી દૂર કરીને શિયાળે ગુફાને મોટા અવાજે કહ્યું, “હે ગુફા ! શું તને યાદ નથી કે મેં તારી સાથે શરત કરી છે કે જ્યારે હું બહારથી પાછો આવું ત્યારે તારે મને આવકારવો.”

(4) 'बिलस्य वाणी न कदापि मे श्रुता' आ वार्ता परथी शो
बोध भले छे ?

➤ 'बिलस्य वाणी न कदापि मे श्रुता' वार्ता आपएने
आवनारी आपत्तिनी जाए यतां तेमांथी बयवानो उपाय
केम शोधवो ते शीभवै छे.

(5) શિયાળો જતાં જતાં શું કહ્યું ?

➤ શિયાળો જતાં જતાં કહ્યું, "જે ન આવનારું કરે છે તે શોભે છે અને જે ન આવનારું કરતો નથી તે શોક કરે છે. અહીં વનમાં રહેતા મને વૃદ્ધાવસ્થા આવી ગઈ છે, છતાં મેં ગુફાની વાણી ક્યારેય સાંભળી નથી.

પ્રશ્ન 8. અધોદતાનાં વાક્યાનાં ગુર્જરભાષાયામ્ અનુવાદં કુરુત-

(1) અતઃ અત્રૈવ નિગૂઢો ભૂત્વા તિષ્ઠામિ।

➤ આથી અહીં જ સંતાઈને હું ઊભો રહું છું.

(2) નૂનમ્ અસ્મિન્ બિલે સિંહઃ ઇતિ તર્કયામિ।

➤ ખરેખર આ દરમાં (ગુફામાં) સિંહ છે એમ હું ધારું છું.

(3) યદિ ત્વં માં ન આવયસિ તર્હિ અહં દ્વિતીયં બિલં યાસ્યામિ।

➤ જો તું મને નહિ બોલાવે, તો હું બીજા દરમાં (બીજી ગુફામાં) જતો રહીશ.

(4) एवं सः बिले प्रविश्य मे भोज्य भविष्यति ।

➤ આમ તે દરમાં (ગુફામાં) પ્રવેશીને મારું ભોજન (મારો આહાર) બનશે.

(5) अनेन अन्ये अपि पशवः भयभीताः अभवन् ।

➤ આનાથી બીજાં પશુઓ પણ ભયભીત થયાં.

(6) बिलस्य वाणी न कदापि मे श्रुता।

➤ દરની (ગુફાની) વાણી મેં ક્યારેય સાંભળી નથી.

પ્રશ્ન 9. અવ્યયપદાનામ્ અર્થ ગુર્જરભાષાયાં લિખત-

- (1) યદા - જ્યારે
- (2) તથા - તેમ, તે પ્રમાણે
- (3) કુત્ર - ક્યાં
- (4) ઇતઃ - અહિથી
- (5) સર્વદા - હંમેશા

Thanks

For watching